

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Język jako przedmiot badań etnolingwistycznych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia wschodniosłowiańska		Cykl dydaktyczny 2025/26	
Specjalność filologia białoruska		Kod zajęć 09FWSBELS.12O.06281.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Neofilologii		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Fakultatywny	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty ogólne	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Paulina Bortnowska		
Prowadzący zajęcia	Paulina Bortnowska		
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Wprowadzenie do problematyki badań zjawisk i faktów językowych z punktu widzenia etnolingwistyki, zapoznanie z aparatem pojęciowym dziedziny oraz głównymi problemami, którymi zajmuje się etnolingwistyka.
C2	Dostarczenie teoretycznych i praktycznych podstaw do dalszego zgłębiania wiedzy z zakresu językoznawstwa oraz, w perspektywie, do prowadzenia samodzielnych badań językoznawczych, szczególnie w dziedzinie etnolingwistyki.
C3	Uświadomienie istoty relacji zachodzących pomiędzy językiem a kulturą, w tym, w szczególności, uzmysłowienie kulturotwórczej i kodyfikującej funkcji języka wobec kultury.
C4	Poszerzenie i zgłębienie wiedzy na temat wielokulturowości, przede wszystkim w kontekście kultury rosyjskiej i ukraińskiej oraz ich związków z kulturą polską, a także odbicia tych relacji w materiale językowym.
C5	Uzmysłowienie roli i znaczenia poszczególnych rodzajów materiału językowego (hasła słownikowe, frazeologizmy i paremie, język potoczny, żargony i języki subkultur, gwary i dialekty, skojarzenia językowe) w badaniach etnolingwistycznych.
C6	Przybliżenie aktualnych badań z zakresu etnolingwistyki wschodniosłowiańskiej oraz zachęcenie ich do podejmowania samodzielnych prób formułowania wniosków o charakterze lingwokulturowym.
C7	Rozwijanie umiejętności formułowania wypowiedzi ustnych i pisemnych na tematy dotyczące zjawisk i badań etnolingwistycznych.
C8	Kształtowanie umiejętności syntetyzowania i prezentowania zdobytej wiedzy w formie prezentacji multimedialnej.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna genezę i historię rozwoju etnolingwistyki jako dyscypliny naukowej	FWS_K1_W01, FWS_K1_W07	Test
W2	zna aparat pojęciowy etnolingwistyki	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W07	Test
W3	zna i rozumie definicje pojęć językowego obrazu świata i konceptu	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W06	Test
W4	ma świadomość podobieństw i różnic w funkcjonowaniu stereotypu jako obiektu badań językoznawstwa i innych dyscyplin humanistycznych	FWS_K1_W02, FWS_K1_W03, FWS_K1_W04, FWS_K1_W06, FWS_K1_W07	Test, Prezentacja multimedialna
W5	zna, wymienia i charakteryzuje podstawowe koncepty ukraińskiej i rosyjskiej przestrzeni językowo-kulturowej	FWS_K1_W07, FWS_K1_W10, FWS_K1_W11	Test
W6	ma świadomość wzajemnego wpływu i przenikania się zjawisk językowych i kulturowych	FWS_K1_W02, FWS_K1_W07, FWS_K1_W11	Test, Prezentacja multimedialna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi posługiwać się podstawowymi pojęciami z zakresu etnolingwistyki	FWS_K1_U04, FWS_K1_U08	Test
U2	potrafi wskazać i omówić elementy wiedzy o charakterze kulturowym w haśle słownikowym	FWS_K1_U02, FWS_K1_U03, FWS_K1_U05	Wypowiedź ustna
U3	analizuje i interpretuje treść przysłów, powiedzeń i związków frazeologicznych jako materiału badawczego etnolingwistyki	FWS_K1_U02, FWS_K1_U03, FWS_K1_U05	Wypowiedź ustna
U4	umie korzystać ze słowników asocjacji i posługiwać się nimi do pozyskiwania informacji o charakterze kulturowym	FWS_K1_U02, FWS_K1_U03, FWS_K1_U05	Wypowiedź ustna
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów/-owa do aktualizowania wiedzy na temat najnowszych tendencji w badaniach etnolingwistycznych	FWS_K1_K01, FWS_K1_K08, FWS_K1_K09	Prezentacja multimedialna, Wypowiedź ustna
K2	jest gotów/-owa do wykorzystania wiedzy teoretycznej z zakresu etnolingwistyki do argumentowania własnych poglądów lub poglądów innych autorów, do syntetyzowania otrzymanych informacji i formułowania rzetelnych wniosków	FWS_K1_K01, FWS_K1_K03, FWS_K1_K08, FWS_K1_K09	Prezentacja multimedialna, Wypowiedź ustna
K3	wykazuje otwartą i tolerancyjną postawę w relacjach interpersonalnych i jest gotów do jej propagowania w środowiskach wielokulturowych i wielojęzycznych	FWS_K1_K08, FWS_K1_K09, FWS_K1_K10	Prezentacja multimedialna, Wypowiedź ustna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Zarys i wprowadzenie do problematyki badań językoznawczych o charakterze antropocentrycznym, ze szczególnym uwzględnieniem etnolingwistyki.	W1, W6	Wykład
2.	Aparat pojęciowy oraz metody badań stosowane w etnolingwistyce.	W2, W6, U1	Wykład
3.	Rozgraniczenie pojęć językowego obrazu świata i konceptu w kluczu badań lingwokulturologicznych. Główne koncepty kultury ukraińskiej i rosyjskiej przestrzeni językowo-kulturowej.	W2, W3, W5, W6, U1, K3	Wykład
4.	Hasło słownikowe w słowniku objaśniającym jako źródło informacji kulturowej.	W6, U2	Wykład
5.	Paremiologia i frazeologia Słowian Wschodnich jako językowe kodyfikatory kultur słowiańskich.	W5, W6, U3	Wykład
6.	Stereotyp jako pojęcie interdyscyplinarne. Rola i znaczenie stereotypów we współczesnych badaniach etnolingwistycznych.	W4, W6, U1, K1, K2, K3	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
7.	Stereotypowe ujęcie płciowości w badaniach etnolingwistycznych. Wprowadzenie do problematyki gender studies.	W4, W6, K1, K3	Wykład
8.	Lingwofolklorystyka i funkcja fatyczna języka. Obrzędowość i wierzenia Słowian Wschodnich i ich odbicie w materiale językowym.	W6, K3	Wykład
9.	Asocjacje i konotacje w leksykalno-semantycznej strukturze słowa jako odzwierciedlenie przekonań o charakterze kulturowym. Zapoznanie ze słownikami asocjacji.	W6, U2, U4	Wykład
10.	Języki subkultur, żargony, gwary i dialekty w relacji do języka ogólnego. Kulturowa funkcja środowiskowych odmian języka.	W6, K2, K3	Wykład
11.	Aktualne tendencje w badaniach etnolingwistycznych.	W6, K1, K2	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda badawcza (dociekania naukowego), Demonstracje dźwiękowe i/lub video

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	- przygotowanie do zajęć – znajomość wskazanych przez prowadzącego fragmentów literatury niezbędnej do udziału w dyskusji na zajęciach, - aktywny udział w dyskusjach w trakcie zajęć, - przygotowanie prezentacji multimedialnej lub posteru na ustalony z prowadzącym temat dotyczący relacji między językiem a kulturą, - pozytywna ocena z pisemnego kolokwium zaliczeniowego, Kryteria oceniania kolokwium pisemnego wg skali ocen stosowanej w UAM: - bardzo dobry (bdb; 5,0): przynajmniej 92% - dobry plus (+db; 4,5): przynajmniej 84% i mniej niż 92% - dobry (db; 4,0): przynajmniej 76% i mniej niż 84% - dostateczny plus (+dst; 3,5): przynajmniej 68% i mniej niż 76% - dostateczny (dst; 3,0): przynajmniej 60% i mniej niż 68% - niedostateczny (ndst; 2,0): poniżej 60%

Literatura

Obowiązkowa

1. Bartmiński J., Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne, Lublin 2007.
2. Język a kultura, tom 1: Podstawowe pojęcia i problemy, pod red. J. Anusiewicza i J. Bartmińskiego, Wrocław 1991.
3. Puzynina J., Słowo – wartość – kultura, Lublin 1997.
4. Wierzbicka A., Słowa klucze. Różne języki – różne kultury, Warszawa 2013

Dodatkowa

1. Степанов Ю. С., Константы: Словарь русской культуры, Москва 2001
2. Engelking A., Kłątwa. Rzecz o ludowej magii słowa, Warszawa 2010.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	90
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	20
Przygotowanie do zaliczenia	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FWS_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do stałej aktualizacji wiedzy i umiejętności w kontekście wykonywanego zawodu
FWS_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykazywania otwartości na nowe idee i do zmiany opinii w świetle dostępnych danych lub argumentów
FWS_K1_K08	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomej oceny wartości dziedzictwa kulturowego obszaru językowego specjalności studiów oraz cywilizacji ludzkiej
FWS_K1_K09	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do śledzenia bieżących trendów kulturowych i cywilizacyjnych w obszarze językowym specjalności studiów, wykorzystując do tego celu różne kanały i techniki komunikacyjne w języku rodzimym oraz języku obcym
FWS_K1_K10	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wykazywania się otwartością, tolerancją i poszanowaniem wobec innych kultur
FWS_K1_U02	Absolwent/ka potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę z wykorzystaniem tradycyjnych i multimedialnych źródeł informacji (m.in. słowników, leksykonów, korpusów językowych) w języku polskim i języku /-ach właściwych dla specjalności studiów
FWS_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z różnych źródeł w języku polskim i języku /-ach właściwych dla specjalności studiów
FWS_K1_U04	Absolwent/ka potrafi korzystać ze zdobytej wiedzy przedmiotowej w celu formułowania i analizy problemów badawczych oraz uzasadniania swoich decyzji i wyborów
FWS_K1_U05	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać, oceniać procesy i zjawiska językowo-komunikacyjne oraz literackie w zakresie obszaru wschodniosłowiańskiego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego na podstawie uzyskanej wiedzy, a także posługując się poznanymi metodami i narzędziami, wykorzystywanymi w badaniach filologicznych
FWS_K1_U08	Absolwent/ka potrafi posługiwać się głównymi teoriami z zakresu języka i literatury paradygmatami badawczymi w typowych sytuacjach językowo-komunikacyjnych i społecznych
FWS_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu miejsce i znaczenie językoznawstwa i literaturoznawstwa, szczególnie w zakresie wschodniosłowiańskiego obszaru językowego i kulturowego, w systemie nauk oraz ich specyfikę przedmiotową i metodologiczną
FWS_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe tematy, pojęcia i zagadnienia z zakresu badań nad językiem, literaturą i kontekstami kulturowymi wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub obszaru języka niemieckiego
FWS_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe teorie i metodologię badań językoznawczych, literaturoznawczych oraz komparatystycznych literacko-kulturowych wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie treść, formę i funkcję podstawowej terminologii z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu tematykę szczegółową z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa obszaru języków wschodniosłowiańskich
FWS_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu powiązania językoznawstwa, literaturoznawstwa z innymi dyscyplinami naukowymi w obszarze nauk humanistycznych i społecznych
FWS_K1_W10	Absolwent/ka zna i rozumie podstawowe metody badawcze mające zastosowanie do interpretacji i analizy tekstów użytkowych, literackich i naukowych w językach wschodniosłowiańskich oraz w zależności od specjalności studiów dotyczących obszaru języka angielskiego lub niemieckiego
FWS_K1_W11	Absolwent/ka zna i rozumie współczesne życie kulturalne wschodniosłowiańskiego obszaru językowego oraz w zależności od specjalności studiów obszaru języka angielskiego lub niemieckiego, a także metody analizy i interpretacji wytworów kultury